



LEIS

**SAMENVATTING GEBIEDSPROCES
DALFSERVELD WEST**

2023



Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1.	De opgave	3
1.2.	Zoekgebied aanwijzing	5
1.3.	Bewonersparticipatie.....	5
1.4.	Leeswijzer	5
2.	Terugblik 2022	6
2.1.	Keukentafelgesprekken.....	6
2.2.	Bewonersavonden	6
3.	Terugblik 2023	6
3.1.	Bewonersavonden	7
3.2.	Resultaten bewonersavonden	7
3.3.	Handtekeningenactie.....	10
3.4.	Werkgroep Gezondheid / Leefbaarheid	11
3.4.1.	Geluidsoverlast / cumulatie / 0-meting.....	11
3.4.2.	Straling.....	11
3.4.3.	Slagschaduw	13
3.4.4.	Definitie van leefbaarheid / geluid, uitzicht, verstoring	14
3.4.5.	Afstandsnormen	14
3.5.	Werkgroep Financiën.....	15
3.5.1.	Businesscases	15
3.5.2.	Nadeelcompensatie.....	15
3.6.	Werkgroep Landbouw	16
4.	Tendens.....	16
5.	Conclusies & Vervolg	17
	Bijlage 1. Resultaten verkenning windenergie door Pondera	18
	Bijlage 2: Presentatie SAOZ over nadeelcompensatie.....	22
	Bijlage 3: Handtekeningenactie tegen zonnevelden/windmolens	28



1. Inleiding

Voor u ligt de rapportage die is opgesteld met betrekking tot het gebiedsproces in Dalsserveld-West. Dit gebied is aangewezen als zoekgebied voor de realisatie van bronnen voor duurzame energie, waarmee gemeente Dalfsen de doelstellingen met betrekking tot de energietransitie wil behalen. LEIS heeft van gemeente Dalfsen de opdracht gekregen het gebiedsproces te begeleiden, dat nadrukkelijk door en voor de bewoners is uitgevoerd. Dit intensieve proces heeft veel van de betrokken partijen gevraagd, met name van de bewoners van het zoekgebied. Als rode draad door het proces stonden zeggenschap en waarden centraal. Vanaf het begin waren de bewoners geen voorstander van het plaatsen van windmolens in hun gebied. Echter realiseerden zij zich ook dat gemeente Dalfsen haar doelstellingen omtrent de energietransitie moet halen. Met deze rapportage geven wij u een beeld van het doorlopen proces, de uitgevoerde onderzoeken, de bevindingen van de bewoners en de conclusies die zij na twee jaar hebben getrokken. Dit rapport is vanwege privacy overwegingen geanonimiseerd.

1.1. De opgave

Ieder gebied/provincie in Nederland is anders; verschil in behoefte aan energie, infrastructuur voor energie, bronnen voor duurzame warmte, oppervlakte van het gebied enzovoort. Deze verschillen vragen ook om een andere benadering van de energietransitie. Overheden, inwoners, bedrijven, netbeheerders en maatschappelijke organisaties hebben elkaar nodig. Daarom worden de landelijke duurzaamheidsdoelen per regio bekeken.

Hiervoor is Nederland verdeeld in 30 energieregio's. Zij maken ieder een Regionale Energiestrategie: de RES. Dalfsen doet dit in West-Overijssel in een samenwerkingsverband van elf gemeenten, de provincie Overijssel, Waterschap Drents Overijsselse Delta en netbeheerders Enexis, Coteq en Rendo. In dat samenwerkingsverband werken zij samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, energiecoöperaties en bedrijven uit de regio.

Inmiddels heeft West-Overijssel in een concept bod aangegeven dat de regio 1.600 Gwh hernieuwbare elektriciteit wil produceren in 2030. Dalfsen staat daarbij garant voor 100 Gwh. Met de gerealiseerde en geplande projecten is er nu al 67 Gwh behaald. Voor de komende tien jaar moet er dus nog 55 Gwh bedacht en gerealiseerd worden.

Zie ook : <https://ris.dalfsen.nl/Vergaderingen/Gemeenteraad/2021/20-december/19:30/Ruimtelijke-kaders-grootschalige-duurzame-energieproductie>.

De online monitor van de RES laat zien dat Dalfsen met zon- en windenergie momenteel op 67 GWh zit: <https://overijssel.maps.arcgis.com/apps/dashboards/c73313bd2d474b4397f879fd13feafb0>.

Naar een opgewekt West-Overijssel

In 2050 draait onze regio op duurzame energie. Zonne- en windenergie zijn dan niet meer weg te denken uit onze leefomgeving. Samen plukken we de vruchten van de energietransitie. Dit is de concept-energiestrategie van West-Overijssel tot 2030.

Morgen is allang begonnen.



LOKAAL

Mensen maken Overijssel. De menselijke maat en de sociale structuren helpen ons om passende keuzes te maken. We werken samen aan:

- Niet alleen de lasten maar ook de lusten
- Lokaal eigenaarschap en ondernemerschap staan voorop
- Energieopwekking levert een bijdrage aan de lokale gemeenschap



NIEUWE ECONOMIE

Het ontwikkelen van wind- of zonne-energie biedt lokaal nieuwe economische kansen. We werken samen aan:

- Energieopwekking als ontwikkelings- en vestigingsfactor voor bedrijven
- Energieopwekking als nieuw verdienmodel voor het MKB en familiebedrijven
- Bij de zoektocht naar locaties voor de opwek van zonne- en windenergie houden we rekening met de onze opgave om woningen en bedrijven te bouwen



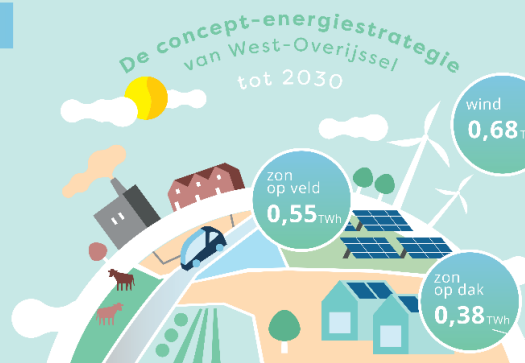
DOE HET GOED

We zien de opwekking van duurzame energie als een hefboom voor andere maatschappelijke opgaven. We werken samen aan:

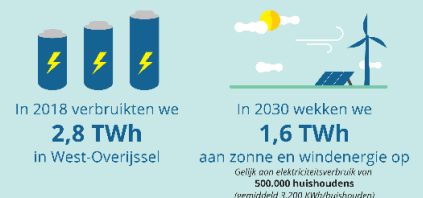
- Energieopwek verbinden we met andere opgaven zoals biodiversiteit, stikstofproblematiek en bodemdaling veenweidegebieden
- Projecten die meerdere opgaven combineren gaan voor projecten die alleen gericht zijn op duurzame opwek van energie

WARMTE

- Warmtevraag beperken door isoleren en besparen
- Veel potentie voor duurzame gassen
- Weinig grootschalige restwarmte van industrie beschikbaar
- Mogelijk geothermie in 4 gemeenten
- Sterke onbalans tussen lokale warmtevraag en -aanbod



OPWEK ZON & WIND



In 2030 wekken we dus meer dan 50% van onze stroom duurzaam op.

Disclaimer: de verdeling van opwek naar zon en wind is een indicatieve verdeling die niet vast staat. In veel gemeenten moet hierover nog een besluit genomen worden, nadat plannen verder zijn uitgewerkt in overleg met lokale stakeholders.

Uitvoering RES 1.0



We streven naar minimaal 50% lokaal eigendom



Bij energieprojecten betrekken we de omgeving in een zo vroeg mogelijk stadium



We koppelen vraag en aanbod zo efficiënt mogelijk



We houden de opbrengst zoveel mogelijk lokaal



We koppelen zoveel mogelijk opgaven en geven de voorkeur aan meervoudig ruimtegebruik



We verkennen de mogelijkheden voor een regionaal of gemeentelijk energie- en warmtebedrijf



We streven naar een evenwichtige verdeling tussen de lusten en de lasten



We sluiten aan op de identiteit en kenmerken van een gebied



We zetten in op energiebesparing

gemeente **Dalfsen**

gemeente **Deventer**

gemeente **Hardenberg**

Kampen

gemeente **Olst-Wijhe**

Gemeente **Ommen**

gemeente **Raalte**

gemeente **Staphorst**

Steenwijkerland

gemeente **Zwartewaterland**

Zwolle

provincie **Overijssel**

Drents **Overijsselse Delta**
(Jouw waterschap)

waterop **vallei van veluwe**

voorzorgsplan **vechtstromen**

ENEXIS
NETBEHEER

RENDO
DUURZAAM ENERGIE
NETWERKEN

coteq
RESEARCH



1.2. Zoekgebied aanwijzing

Een deel van de energie in Dalfsen wordt al duurzaam opgewekt in kleinschalige energie opwekprojecten. Maar om in 2030 de 100 Gwh te halen is grootschalige energieopwekking nodig: dat betekent meer zonnedaken en nieuwe windmolens en/of zonnevelden aanleggen.

In 2021 onderzocht gemeente Dalfsen onder welke voorwaarden en waar nieuwe windmolens en/of zonnevelden geplaatst kunnen worden. Het gebied Dalfserveld-West is als meest geschikt genoemd, vanwege het voldoen aan de gestelde voorwaarden: het gebied moet bijvoorbeeld voldoende ruimte en omvang hebben om een flink deel van de gemeentelijke energievraag op die plek te kunnen opwekken. In Dalfsen zijn het vooral ruime agrarische gebieden met relatief weinig bewoners. Ook is het gewenst dat een zoekgebied in de buurt van het centrale elektriciteitsnet ligt. Tot slot mag een zoekgebied niet in een kwetsbaar gebied liggen met hoge landschap- en natuurwaarden.

1.3. Bewonersparticipatie

Gemeente Dalfsen kiest ervoor de bewoners van het zoekgebied vanaf de start te betrekken. LEIS (Lokale Energie Initiatieven Stimulering) is ingeschakeld om het gebiedsproces te begeleiden. Zij organiseert daarvoor keukentafelgesprekken en bewonersavonden, waarin alle aspecten van het proces kunnen worden besproken. Kansen, zorgen, leefbaarheid, financiën en de landbouwopgave komen aan bod.

De omgeving wordt middels nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van alle actualiteiten en er is een website opgericht waarop nieuwsbrieven, verslagen, presentaties en onderzoeksresultaten worden gedeeld. Helaas werkt de website onvoldoende, waardoor de informatie niet altijd beschikbaar is voor iedereen.

Tijdens diverse algemene bijeenkomsten alsook tijdens werkgroep besprekingen uiten de bewoners hun onvrede over communicatie vanuit de gemeente en de mate waarin zij worden betrokken bij actuele zaken. Niet alleen met betrekking tot het energieplan, maar bijvoorbeeld ook de ontwikkelingen rondom de uitbreiding van Tennet.

1.4. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt kort teruggekeken op het proces in 2022.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de ondernomen acties en uitgevoerde onderzoeken in 2023.

Hoofdstuk 4 geeft een beeld van de algehele tendens die leeft onder de bewoners.

In hoofdstuk 5 worden conclusies en vervolg in beeld gebracht.



2. Terugblik 2022

Voor een volledige terugblik over 2022, zie: <https://ris.dalfsen.nl/Raadsinformatie/Raadsmemo-Terug-en-voorblik-Dalfserveld-West-Bijlage-1-Terug-en-voorblik.pdf>.

2.1. Keukentafelgesprekken

Veel bewoners hadden behoefte aan een persoonlijk gesprek. Er zijn in 2022 zestien keukentafelgesprekken gevoerd. Van ieder gesprek is een verslag gemaakt en met de bewoner gedeeld. Deze verslagen zijn persoonlijk. De resultaten van de gesprekken zijn gebruikt voor het verbeteren van het proces en het maken van de plannen.

2.2. Bewonersavonden

Om de bewoners optimaal te betrekken zijn er diverse bewonersavonden georganiseerd. De bewonersavonden hebben plaatsgevonden op: 16-02-2022, 12-04-2022, 22-06-2022, 20-09-2022, 13-10-2022, 22-11-2022. De resultaten hiervan zijn in de bovengenoemde terugblik te vinden.

3. Terugblik 2023

In 2023 is een algehele planning aangehouden:





3.1. Bewonersavonden

Om meer inzicht te krijgen in de (on)mogelijkheden in het gebied en om te kunnen bepalen wat de bewoners zelf (on)aanvaardbaar vinden, wordt tijdens een van de bewonersavonden besloten om drie werkgroepen in het leven te roepen die zich elk met een specifiek thema bezighouden.

De deelnemers geven nogmaals expliciet aan dat zij met hun deelname niet instemmen met het realiseren van een energieplan. Ze willen op geen enkele manier de indruk wekken dat ze met hun deelname aangeven akkoord te zijn.

Verslagen, uitnodigingen en nieuwsbrieven van de bewonersavonden zijn aanwezig en, indien gewenst, op te vragen via LEIS.

3.2. Resultaten bewonersavonden

Op 17 januari 2023 is de vijfde bewonersavond. Doel van de avond is om naar de invulling van 2023 te kijken. Daarnaast wordt er een presentatie gegeven over een gebiedsproces elders, ter inspiratie. De bewoners hebben een terug- en vooruitblik over 2022 ontvangen en geven hierop een reactie. Men vindt dat bezwaren en emoties te weinig worden beschreven. In de tweede helft van de avond wordt gewerkt aan de agenda van 2023. Bewoners plakken aan de hand van post-its onderwerpen in de agenda die op tafel ligt.

Op 21 februari 2023 wordt de energieopgave verkend. Om meer gevoel te krijgen van de opties en de ruimte wordt gewerkt met een rasterkaart. Deze kaart heeft ongeveer dezelfde oppervlak als Dalfserveld. Ieder vakje is 1 hectare. Vervolgens leggen de bewoners op deze kaart windmolens en zonneparken. Iedere windmolen is 15 Gwh en per windmolen is een cirkel aangehouden met een straal van 400 meter. Zonneparken zijn geknipt in vierkanten van 1 hectare en ieder vierkant is 1 Gwh. Tot slot legt men ook monovergisters op de kaart. Die hebben dezelfde opbrengst en oppervlak als een zonneparkvierkant. De bewoners schrikken van de impact van gewenste energieproductie. Voor gewenste 100 tot 150 Gwh zijn veel windmolens en zonneparken nodig. Dit is praktisch onmogelijk en uiteraard ook niet goed voor de leefbaarheid en gezondheid. Zonder een flinke aanpassing van de opgave is het niet mogelijk om een gedragen en haalbaar energieplan te maken. Daarnaast geven de bewoners aan dat hun deelname aan het proces niet betekent dat zij akkoord gaan met de energie opgave in het gebied en benadrukken zij dat in de verslaglegging ook niet die indruk gewekt mag worden.

Er worden drie werkgroepen gevormd. De eerste werkgroep overlast/gevolgen/gezondheid richt zich op de volgende bijeenkomst waar aan het thema gezondheid een invulling wordt gegeven. De tweede werkgroep richt zich op de financiën en compensaties. De derde werkgroep gaat over de landbouwopgaven.

Op 21 maart 2023 worden actualiteiten besproken geeft de wethouder een toelichting over het landelijk en gemeentelijk beleid. De raad wil graag in 2030 100 Gwh opwekken. Als het niet lukt om in Dalfserveld-West op totaal 100 Gwh uit te komen moet de raad ook een ander gebied aanwijzen. De wethouder wil in gesprek met de omgeving om samen te kijken wat passend en wenselijk is en met dit plan teruggaan naar de raad. Op het zoekgebied Dalfserveld-West ligt dit hele jaar een alleenrecht. Hierdoor kunnen ontwikkelaars geen vergunningsaanvraag doen en heeft het gebied de tijd om het initiatief te nemen om zelf, vanuit lokaal eigendom, een plan te bedenken. Door het aanwijzen van een zoekgebied kunnen ontwikkelaars ook geen vergunningsaanvraag doen voor een andere plek in Dalfsen. De gemeente kan geen pachtovereenkomsten tegenhouden.



De werkgroep gezondheid en leefbaarheid heeft woensdag 15 maart elkaar ontmoet. De werkgroep heeft afgesproken een keer per maand bij elkaar te komen. Er is een top drie aan onderwerpen gemaakt die de komende tijd worden uitgediept, namelijk geluid, straling en leefbaarheid.

Op 18 april 2023 zijn de raadsleden welkom bij de bewonersavond. De werkgroep gezondheid geeft een update van hun werkzaamheden. De werkgroep heeft een bezoek gebracht aan de bewoners van Westeinde om in gesprek te gaan hoe het is om vlakbij een windmolen te wonen. De bevindingen zijn niet positief, met name vanwege de afnemende gezondheid van deze bewoners. De werkgroep neemt contact op met de Holland Shielding groep. Zij zullen in het bijzijn van een aantal leden van de werkgroep stralingsmetingen uit gaan voeren.

De werkgroep zal ook een offerte aanvragen om gedurende een periode van een half jaar geluidsmetingen uit te voeren. Belangrijke vraag die binnen de werkgroep speelt; wat betekent leefbaarheid voor de gemeente Dalfsen en voor de bewoners en wie staat er garant voor de gezondheid van de bewoners in de omgeving?

Tijdens de bewonersbijeenkomst op 23 mei is er een presentatie gegeven over grondvergoedingen en compensatie. Om dit een wat praktischer vorm te geven zijn de projecten Tolhuislanden Zwolle en Bovenwind Staphorst als voorbeeld genomen. Op 5 juni 2023 vond het stralingsonderzoek plaats. Op 12 verschillende plekken is een meting verricht. Voor een zo breed mogelijk inzicht vonden deze metingen plaats op boerenerven, onder hoogspanningsleidingen, bij ondergrondse kabels, bij de spoorlijn en werden er diverse nulmetingen gedaan.

De werkgroep Landbouw heeft vragen voor interviews opgesteld. Elke groot-grond-bezitter die daar behoefte aan heeft krijgt een bezoek van Sander en/of Janke. Door middel van de interviews verzamelen zij informatie die van belang is voor het verkrijgen van een volledig beeld van het heden en de toekomst van de agrariërs. Op basis hiervan wordt een overzicht gemaakt en worden haakjes gezocht naar het energieplan.

De werkgroep wil op basis van de bewonerswensen een aantal varianten voor een businesscase uitzoeken en vergelijken. Daarbij heeft de werkgroep de hulp gevraagd van de specialisten van het onafhankelijke adviesbureau Pondera.

Tijdens de vorige bijeenkomsten hebben de bewoners gevraagd om een gebiedsverkenning voor de mogelijkheden van windmolens in Dalfserveld. Omdat er veel wet- en regelgeving is, is aan adviesbureau Pondera gevraagd om alles op een rijtje te zetten en op kaarten weer te geven. Tijdens de avond presenteerde Lisa de resultaten en een aantal kaarten. Deze zijn terug te vinden in bijlage 1.

Op 20 juni heeft de werkgroep Leefbaarheid een aantal specialisten uitgenodigd om uitleg te geven over geluid en geluidsoverlast. Daarnaast is in een aparte ruimte een geluidssimulatie van windmolens te ervaren. Een geluidsspecialist van LBP-sight geeft uitleg over het ontstaan en gedrag van geluid bij windmolens. De uitkomsten van het stralingsonderzoek zijn bekend. De eerste indruk is dat er geen wijkende waarden worden gemeten. Zoals verwacht is de straling onder en nabij de hoogspanningsleidingen het hoogst. Dit neemt snel af naar de omgeving tot een zeer laag niveau.

De werkgroep Financiën heeft adviseurs aan het werk gezet om de eerder verzamelde varianten door te rekenen. Ook wordt uitkoop nader onderzocht. De werkgroep heeft in juli een overleg gepland om de resultaten te bespreken. Na de zomer worden die gedeeld.



De werkgroep Landbouw geeft aan dat diverse gezamenlijke en individuele gesprekken zijn gevoerd om de ontwikkelingen van de landbouw in dit gebied in beeld te brengen. Na de zomer worden de resultaten gepresenteerd.

Op 19 september 2023 heeft de werkgroep Landbouw het hoofdthema van deze avond voorbereid met als doel het resultaat van de interviews te presenteren en een gezamenlijke boodschap te formuleren. De aanwezigen zijn op de hoogte gebracht van de dynamiek van de landbouwsector in Dalfserveld.

De werkgroep Financiën is momenteel bezig met het opstellen van diverse business cases met behulp van specialisten. Tijdens de volgende bewonersbijeenkomst worden de uitkomsten gedeeld.

De werkgroep Gezondheid / Leefbaarheid heeft specialisten geraadpleegd over de effecten van elektromagnetische straling en slagschaduw op mens en dier. De bestaande wetenschappelijke onderzoeken zijn vooral op de mensen gericht en hiervoor zijn diverse richtlijnen en normen vastgesteld. Voor dieren is dit minder het geval en de beperkt beschikbare onderzoeken geven aan dat de effecten meevallen.

De werkgroep probeert ook een betere invulling te geven aan de mate van 'leefbaarheid'. Zij verkennen bijvoorbeeld de impact van een vrij uitzicht, de aanwezigheid van groen en de aanwezigheid van landschap verstorende elementen zoals hoogspanningsleidingen, provinciale wegen en Hessenpoort. Een grote luchtfoto van het gebied ligt tijdens deze avond op een tafel en hierop kunnen mensen zien welke verstorende elementen al zijn gemarkeerd en eventueel aanvullende elementen toevoegen.

Tijdens de bewonersbijeenkomst op 17 oktober was het hoofdthema Financiën. Pondera heeft een compacte presentatie verzorgd waarin de verschillen tussen het ontwikkelen van een windpark door een investeerder en het ontwikkelen als gemeenschap zijn belicht. De financiering is nader toegelicht aan de hand van voorbeelden van huidige 'standaard' windmolenprojecten. Op verzoek zijn de businesscases gedeeld die tijdens besprekingen binnen de werkgroep financiën aan bod zijn gekomen. Op verzoek van de groep is tevens de presentatie van SAOZ doorgenomen met betrekking tot nadeelcompensatie (voorheen planschade).

Tijdens deze bijeenkomst hebben diverse bewoners wederom hun zorgen uitgesproken over de opgave waar het gebied voor staat en over de in hun ogen onmogelijkheid ervan (zoals afstandsnormen). Er wordt gepraat over in hoeverre de Provincie daadwerkelijk het heft in eigen hand zal nemen en hoe de groep hiermee wil omgaan. Ook is er een handtekeningactie tegen windmolens geweest in het gebied, waarvan de uitkomsten zijn overhandigd aan LEIS.

Naast alle activiteiten die in de afgelopen periode hebben plaatsgevonden (keukentafelgesprekken, bewonersavonden, onderzoeken door de werkgroepen gezondheid / leefbaarheid, financiën en landbouw), heeft LEIS een enquête uitgezet die nogmaals de tendens onder bewoners en de voorwaarden voor een eventueel vervolg in kaart brengt. Op de bewonersavond van 21 november formuleren de bewoners samen, aan de hand van alle verzamelde informatie, welke boodschap zij middels een brief aan de gemeenteraad willen meegeven.

De enquête laat zien dat 50% van de bewoners denkt dat ofwel de gemeente / provincie / projectontwikkelaars tot de conclusie zullen komen dat windmolens niet inpasbaar zijn in het gebied, ofwel dat zij de gemeenteraad daarvan kunnen overtuigen middels een brief. Zij zien geen noodzaak in het opstellen van een energieplan. De overige 50% is verdeeld; zij voelen zich gedwongen om een



energieplan te maken omdat ze denken dat de molens er hoe dan ook zullen komen, willen de regio houden als het dan toch moet, of zien een verdienmodel in het plaatsen van windmolens.

Verder is uitgevraagd: stel dat bewoners met een energieplan komen, onder welke voorwaarden willen zij dit dan? 63,6% wil dat de eigen normen voor leefbaarheid worden meegewogen. 50% wil de komende 10 jaar geen nieuwe energie opgaves meer in het gebied. 40,9% wil dat de gemeente tot december 2024 geen vergunningen in behandeling neemt, zodat ze ruimte krijgen voor verder onderzoek. 25% wil geen rood voor rood (nieuwe woningbouw) in het gebied, 18,2% wil een gebiedscoöperatie oprichten om samen grip te houden op de verdeling van de vergoedingen. 18,2% wil dat de gemeente budget beschikbaar stelt voor vervolgonderzoeken. 13,6% wil een betere landbouwstructuur door herverkaveling. 6,8% wil samenwerken met bestaande (gebieds)coöperaties.

Ook is gevraagd naar de inhoudelijke basis voor een eventueel energieplan. 54,4% ziet ruimte voor 0 windmolens. 15,9% ziet ruimte voor maximaal twee windmolens. 6,8% ziet ruimte voor maximaal drie windmolens. 6,8% ziet ruimte voor meer windmolens. 43,2% ziet ruimte voor kleinschalige productie van biogas uit mest. 79,5% ziet ruimte voor zon op dak. 77,3% ziet ruimte voor kleine erfmolens.

3.3. Handtekeningenactie

De bewoners hebben op eigen initiatief een handtekeningenactie gestart waarin zij aangeven tegen de komst van wind- en of zonneparken in hun gebied te zijn. Deze zijn terug te vinden in bijlage 3.





3.4. Werkgroep Gezondheid / Leefbaarheid

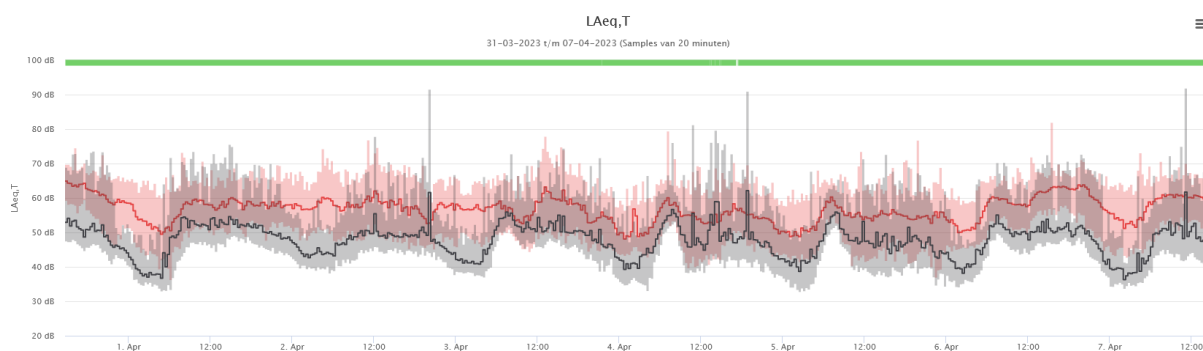
In deze werkgroep zijn de volgende onderwerpen besproken en onderzocht:

3.4.1. Geluidsoverlast / cumulatie / 0-meting

Er wordt voorgesteld geluidsmetingen te verrichten door een onafhankelijke externe partij. Hoeveel geluid is er nu al in het gebied en wat zou het betekenen als het geluid van windmolens daar nog bijkomt? Men geeft de voorkeur om op verschillende plekken te meten, waaronder nabij een moderne windmolen in de buurt. Deze metingen geven inzicht in de daadwerkelijke geluidsbelasting in dit gebied van de windmolens maar ook van overige geluiden in de omgeving.

Mike Dijkstra van LPBSight is benaderd voor het uitvoeren ervan. Bij geluidmetingen wordt omgevingsgeluid (zoals bijvoorbeeld het geluid dat wind in begroeiing maakt) mee gemeten. Het is bijzonder lastig om onderscheid te maken tussen omgevingsgeluid en windturbine geluid als er onbemand bij woningen gemeten wordt. Om te weten hoe lang het geluidniveau boven 45 dB(A) is bij een woning dan hoeft er geen geluid gemeten te worden. Dat geluid kan worden berekend op basis van de gemeten windsnelheid op ashoogte.

Mike geeft aan metingen te kunnen aanbieden, maar hij is bang dat de verwachtingen van het onderzoek afwijken. Onderstaand een voorbeeld van een meting. De rode lijn is vlakbij een turbine de zwarte lijn bij een woning.



De lichter gekleurde delen geven aan hoe het geluid varieert. Het feit dat beide lijnen soms op en neer gaan betekent niet dat dit geluid van de turbine moet komen. Dit kan ook van een weg zijn of van wind in de bomen.

Er wordt besloten de onderzoeken te laten verrichten en aan te houden als 0-meting. Deze metingen moeten ten tijde van het schrijven van dit verslag nog worden uitgevoerd.

De factsheet van de GGD wordt besproken. Momenteel zijn er geen landelijke geluidsnormen en de oude normen zijn niet bruikbaar. Nieuwe normen volgen pas begin volgend jaar.

3.4.2. Straling

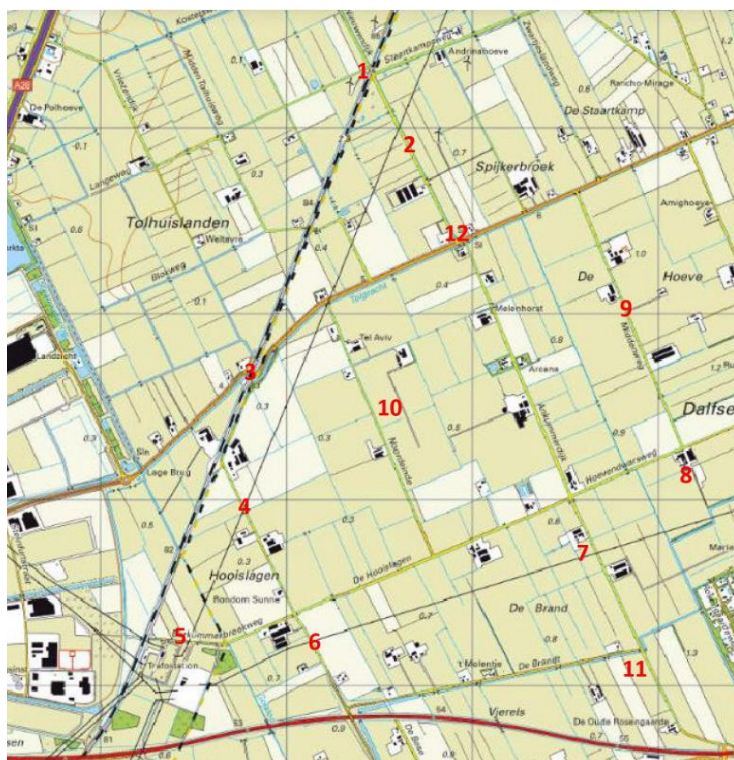
Dirk van der Lei van Shielding Holland is ingeschakeld om op diverse plekken in het gebied de aanwezige straling te meten. Deze opdracht is naar aanleiding van het verzoek van inwoners om meer zicht te krijgen in het huidige stralingsniveau vanwege de mogelijke komst van grootschalige energieproductie met bijbehorende kabels. In het gebied zijn diverse bronnen van straling aanwezig waarvan men de omvang niet weet. De rapportage dient ter verduidelijking van wat voor velden er zijn waargenomen en wat dit betekent in relatie tot de ICNIRP (International Commission on Non-



Ionizing Radiation Protection) normering en de advies richtlijn van 0.4 μ T voor nieuwbouw van woningen. Bij de meetlocaties zijn onder andere de volgende bronnen gemeten:

- Hoogspanningsmasten
- Windturbines
- Ondergrondse kabels
- Willekeurige plekken in het gebied om een indicatie te krijgen van de achtergrondstraling
- Spoorlijn

Op de volgende plekken zijn metingen verricht:



De waarden zoals gemeten op 5 juni 2023 geven geen waarden die hoger zijn dan valt te verwachten op de meetlocaties. Nabij de woningen zijn ook geen waarden waargenomen die hoger zijn dan 0.4 μ T en de waarde voldoet daar dus ook aan het advies van de overheid.

Wanneer er in het agrarisch gebied van Dalfsen extra windmolens worden geplaatst, dan zal de windturbine zelf zeer waarschijnlijk geen noemenswaardige bron worden. Mocht er een aanzienlijk verschil komen in de stromen die over de kabels van het stroomnet lopen, dan kan dit wel van effect zijn op de magneet velden. Deze stromen kunnen toenemen door bijvoorbeeld een verhoogde stroomopwekking. Oorzaken van een verhoogde stroomopwekking kunnen zijn:

- Hogere windsnelheid
- Meer actieve windmolens

Echter is het niet mogelijk een direct effect hiervan te berekenen, omdat dit onder andere samenhangt met de belasting op het net.



3.4.3. Slagschaduw

Annemiek van Bentem van NPRES wordt gevraagd naar het effect van slagschaduw op dieren in de wei en in een stal en mogelijke maatregelen om eventuele effecten te verkleinen.

Hieruit komt naar voren dat het erop lijkt dat er geen effect of slechts een zeer kortdurend effect op het gedrag van dieren is, dat bovendien erg afhankelijk is van de betreffende individuele dieren en bepaalde omgevingsfactoren.

Het blijkt dat er niet heel veel onderzoek naar is gedaan, noch met betrekking tot gedragsaspecten noch met betrekking tot algemene gezondheidseffecten van slagschaduw op dieren. Meer onderzoek is dus nodig. Daarop vooruitlopend: het onderzoek dat er is, geeft slechts bij een zeer klein percentage van de onderzochte dieren (paarden in dit geval) enig – niet heel heftig – effect op het gedrag ten gevolge van visuele aspecten van windturbines. Dat effect is na één of enige keren blootstelling bij vrijwel alle paarden voorbij door gewenning. Bij herkauwend vee zijn helemaal geen gedragsveranderingen geconstateerd.

Een aanpak om effecten te verkleinen zou dus kunnen zijn om preventief nieuwe dieren bloot te stellen tegelijk met andere dieren die al gewend zijn (geeft de nieuwe dieren vertrouwen dat de opgemerkte slagschaduw geen probleem is) en meer “curatief” de dieren die reacties tonen, begeleid door vertrouwenwekkende personen in enkele “sessies” te laten wennen.





3.4.4. Definitie van leefbaarheid / geluid, uitzicht, verstoring

De bewoners willen zelf een definitie van leefbaarheid bepalen. Met andere woorden, wat is voor hen (on)aanvaardbaar, kijkend naar de al bestaande belasting in het gebied door Hessenpoort, de Hessenweg, de spoorlijn, hoogspanningskabels, enz.

Zo geven zij aan dat elke woning in het gebied minimaal één uitzichtplek moet hebben waar zij geen hinderlijke objecten zien. Om dit in beeld te brengen hebben de bewoners op een luchtfoto van het gebied de reeds aanwezige hinderlijke objecten aangegeven en zijn zichtlijnen in beeld gebracht.



3.4.5. Afstandsnormen

Windturbines mogen mogelijk op een afstand van minimaal twee keer de tiphoogte van woningen en gebouwen geplaatst worden. Dat staat in het ontwerpbesluit windturbines leefomgeving dat in oktober 2023 gepubliceerd is. Een en ander is in combinatie met de geluidsnormen.

De bewoners vinden dat het gebied te klein is om op aanvaardbare afstand van woningen windmolens te plaatsen.



3.5. Werkgroep Financiën

In deze werkgroep zijn de volgende onderwerpen besproken en onderzocht:

3.5.1. Businesscases

De werkgroep heeft twee businesscases uitgewerkt. Hiervoor hebben zij Steven Geujen van Pondera in de arm genomen. Omdat het nog niet duidelijk is of en hoeveel windmolens er in het gebied geplaatst kunnen worden, zijn zij uitgegaan van een aantal algemene waarden: twee of vier windmolens met een tiphoogte van 208 of 240 meter. Voordeel in dit gebied is dat het trafostation op een paar honderd meter staat in het gebied. Zaken als SDE, stroomopbrengsten, hoeveelheid eigen vermogen van de bank, omgevingsvergoedingen, reserveringen voor nadeelcompensatie (planschade), KGO en een maatschappelijk fonds zijn meegenomen in het onderzoek. Men heeft tevens gekeken naar de verschillen in lusten en lasten bij 100% lokaal eigendom tegenover laten ontwikkelen door een commerciële ontwikkelaar, waarbij het algehele uitgangspunt 100% lokaal eigendom is.

De conclusies voor het zelf ontwikkelen van een windpark:

- Ontwikkelen, bouwen en exploiteren van een windpark is een bedrijfsmatige activiteit;
- Ontwikkeling van windplannen kost vaak veel tijd, met hoge investeringen vooraf en risico's;
- Perspectief van ontwikkelaar: niet alle projecten slagen, dus succesvolle projecten moeten ook voor gefaalde projecten kunnen compenseren: winstmaximalisatie -> maximale omvang windpark;
- Zelf ontwikkelen kan risico's kleiner maken door o.a. breder draagvlak/acceptatie voor het windplan -> noodzaak voor winstmaximalisatie minder relevant;
- Verschillende smaken in ontwikkeling en samenwerking mogelijk. Maar altijd: een aandeel betekent ook investeren (naar rato) en dus ook risico lopen;
- Aandeel nemen in ontwikkeling betekent ook behoud van regie, zowel over de uitwerking als over de winstverdeling.
- Zelf (mede)ontwikkelen in 100% lokaal eigendom levert lokaal altijd meer op dan laten ontwikkelen, maar belangrijker nog dan geld is de zeggenschap en de regie op de uitvoering.

3.5.2. Nadeelcompensatie

Kees van der Lee van SAOZ heeft uitleg gegeven over nadeelcompensatie (voorheen planschade). Naast een uitgebreide uitleg over het proces voor het aanvragen van nadeelcompensatie en het gehanteerde beoordelingskader, heeft hij tevens uitgelegd hoe compensatie wordt berekend.

Relevante schadefactoren bij windturbines zijn:

- Geluid;
- (Uit)zicht;
- Slagschaduw;
- Omgevingskarakteristiek;
- Veiligheid

Gezondheidsaspecten en emotionele aspecten zijn niet relevant bij het beoordelen van nadeelcompensatie.

Zie bijlage 2 voor de presentatie van SAOZ over nadeelcompensatie.



3.6. Werkgroep Landbouw

In het voorjaar van 2023 is er een werkgroep landbouw samengesteld. Gezamenlijk is een aanpak geformuleerd om antwoord te krijgen op wat de belangrijkste landbouwontwikkelingen zijn in het gebied Dalfserveld-West, hoe de agrariërs werkzaam in het gebied hun toekomst zien en wat zij nodig hebben om hun bedrijf klaar te maken voor de toekomst. Daarnaast wilde de werkgroep landbouw weten hoe de energietransitie op bedrijfsniveau ingevuld wordt en of grootschalige energie opwek in het landbouwgebied Dalfserveld past en wat de voor- en nadelen zijn van grootschalige energie opwek in dit gebied.

In een inhoudelijke bijeenkomst, heeft Tom Stienstra (gebiedsregisseur van het PPLG Overijssel, gebied Vechtdal) een presentatie gegeven. De landbouwers werden bijgepraat over de landelijke en provinciale ontwikkelingen (NPLG en PPLG). Centraal stond de vraag welke impact deze ontwikkelingen hebben op Dalfserveld. Duidelijk werd dat Dalfserveld gezien wordt als een gebied, waar hoogproductieve duurzame landbouw in de toekomst mogelijk is.

Door middel van bedrijfsinterviews is duidelijk geworden wat de dynamiek is van de landbouw in Dalfserveld. Over het algemeen wordt het gebied beschouwd als een prachtig landbouwgebied, met sterke punten zoals mooie zandgrond met goede afwatering en een goede balans tussen vee en grond. Echter, er zijn ook bedreigingen, waaronder de energie aanwijzing, industriële ontwikkelingen en projectontwikkelaars. De landbouwstructuur kan verbeterd worden. Een betere verkaveling kan de transportbewegingen verminderen, het weiden van koeien vergemakkelijken en kostenbesparingen opleveren.

De boeren zien toekomst in hun gebied en willen graag zelf een bijdrage leveren aan de transitie in de landbouw door bijvoorbeeld optimalisatie van het gebruik van de bodem, biodiversiteit te stimuleren en zelf energieneutraal te zijn. Ook willen zij graag energie opwekken door middel van mestvergisting en willen zij reststromen opwaarderen tot kunstmestvervangers. Zij geven aan dat meer woningbouw niet past in dit landbouwgebied. Het aangewezen zoekgebied voor grootschalige energie opwek vindt men te klein. Men vindt het wel logisch dat er wat moet gebeuren, maar liever niet. Men vreest onenigheid in het gebied als er grootschalig energie wordt opgewekt.

4. Tendens

De bewoners maken zich grote zorgen over de haalbaarheid van de doelstellingen in het zoekgebied. Behalve de beperkte ruimte spelen zaken als gezondheid en leefbaarheid een grote rol voor hen. Zij voelen zich in het nauw gedreven en hebben weinig geloof in de beoogde invloed die zij volgens de gemeente hebben bij de invulling van een energieplan. Zij wilden door middel van onderzoeken aantonen dat het zoekgebied ongeschikt is voor het realiseren van duurzame energie. Zij vragen zich af of de gemeente serieus wil luisteren naar argumenten voor of tegen de realisatie van een energieplan in het gebied.

Er heerst veel wantrouwen onder de bewoners, mede doordat er in het verleden een proces voor het realiseren van windmolens is geweest dat een grote negatieve impact had op hen. Zij zien het huidige gebiedsproces niet als tegemoetkoming van de gemeente om ze te betrekken.



5. Conclusies & Vervolg

Voorlopig is uit het proces gebleken dat er geen overtuigende meerderheid overtuigd is dat grootschalige opwekking technisch en/of financieel mogelijk is in Dalfserveld-West. De groep bleek 50/50 verdeeld. Hoewel er veel inzichten zijn verkregen over de gevolgen in het gebied, is het de groep niet duidelijk welk scenario grote kans van slagen heeft en wat de gevolgen zullen zijn van de te maken keuzes.

Als rode draad door het proces stonden zeggenschap en waarden centraal. Vanaf het begin van het proces gaven de bewoners aan geen voorstander te zijn van het plaatsen van windmolens. Echter realiseren zij zich ook dat gemeente Dalfsen haar doelstellingen omtrent de energietransitie moet halen. De gemeente zette het gebied voor de duur van dit gebiedsproces op slot voor aanvragen van commerciële partijen. Wil je maximaal lokaal eigendom realiseren, zodat de bewoners niet alleen de lasten ondervinden, maar ook van de verdiensten profiteren, dan is er tijd nodig om dit van onderop mogelijk te maken.

De bewoners van Dalfserveld-West hebben een reactie geformuleerd voor gemeente Dalfsen inzake hun zoektocht naar ruimte voor opwek van duurzame energie. Ze vragen om meer tijd en geld om onderzoeken af te maken en meer concrete scenario's uit te werken zodat de haalbaarheid meer concreet getoetst wordt. De suggesties daarvoor zijn geschreven in een gezamenlijke brief aan het college en de raad, welke in december 2023 aan de Gemeenteraad wordt gepresenteerd.

De vervolgonderzoeken moeten concreet inzichtelijk maken hoeveel windmolens er technisch haalbaar zijn in het gebied en waar ze dan precies komen te staan, welke grondeigenaren er direct betrokken worden, of het financieel rendabel is en welke gevolgen het heeft voor de leefbaarheid in het gebied.

Afhankelijk van de reactie van de Gemeenteraad zullen de bewoners opnieuw de handschoen oppakken om te zoeken naar een haalbare en realistische uitkomst.



Bijlage 1. Resultaten verkenning windenergie door Pondera



Dalfserveld-West

QUICK-SCAN

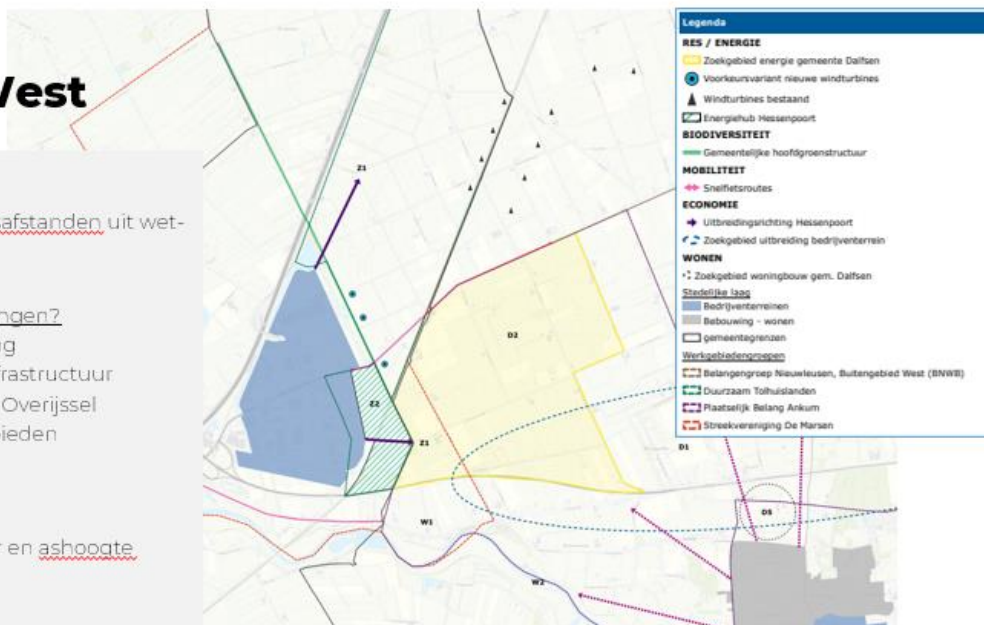
op basis van vuistregels en toetsafstanden uit wet- en regelgeving

Waar liggen (harde) belemmeringen?

- Woningen en bebouwing
- Externe veiligheid en infrastructuur
- Provinciale verordening Overijssel
- Beschermd natuurgebieden
- Luchtvaart en Defensie

Referentieturbine

- 150 meter rotordiameter en ashoogte
- 225 meter tiphoogte



Belemmeringen windenergie

Aspect	Bron	Criterium	<u>Toetsafstand</u>
Geluid	(Activiteitenbesluit)	Voor geluidgevoelige objecten: $L_{den} = 47$ dB; $L_{night} = 41$ dB.	400 meter
Slagschaduw	(Activiteiten-regeling)	Voor gevoelige objecten op minder dan 12x de rotordiameter die meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw ondervinden.	400 meter
Beperkt kwetsbare objecten	Handboek Risicozonering (2020)	Halve rotordiameter	75 meter
Buisleidingen		<u>Ashoogte</u> + halve rotordiameter OF werpafstand bij nominaal toerental wanneer dat groter is dan <u>ashoogte</u> + halve rotordiameter	225 meter
Risicobronnen			
Hoogspanningsleidingen		Halve rotordiameter	75 meter
Hoofdwegen		Halve rotordiameter + 7,85 meter	83 meter
Spoorweg			



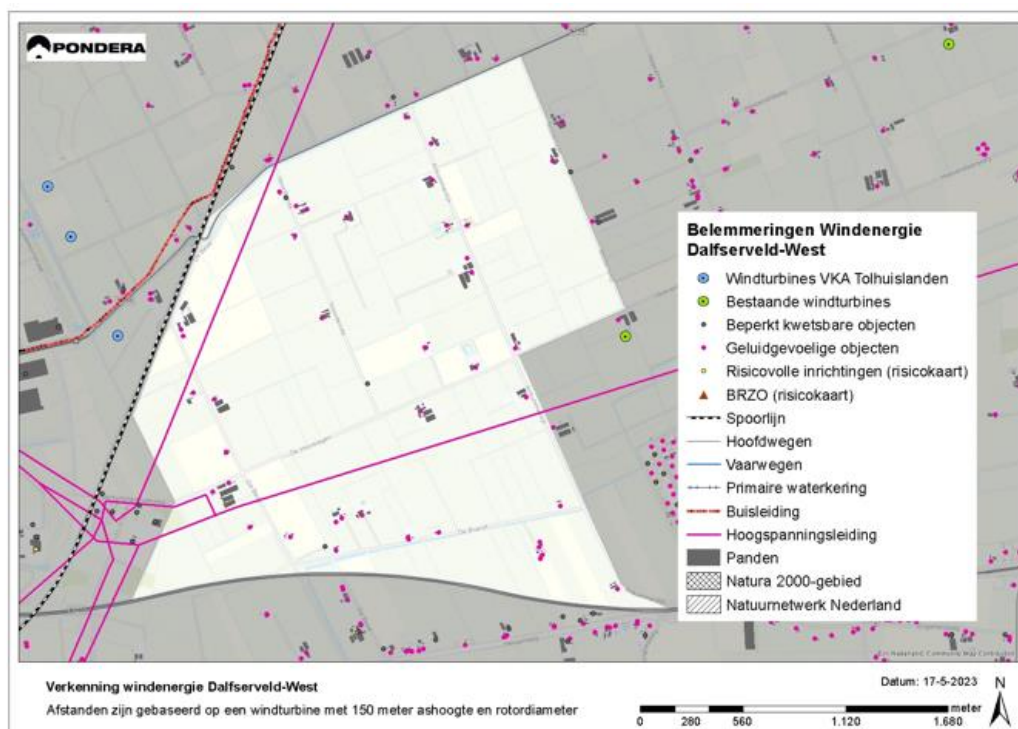
Belemmeringen en aandachtspunten windenergie

Aspect	Bron	Criterium	Toetsafstand
Primaire waterkering	Keur waterschap	Halve rotordiameter vanaf de kernzone	75 meter
Radar defensie	Regeling algemene regels ruimtelijke ordening	Toetsingsverplichting voor locaties binnen afstand van 75 kilometer van radarinstallaties. Kan uiteindelijk wel een hard uitsluitingscriterium zijn, maar dat kan pas worden bepaald na een berekening van TNO.	75 kilometer (toetsingsverplichting)
Militaire oefenterreinen en laagvliegroutes	Regeling algemene regels ruimtelijke ordening	Het plaatsen van windturbines is binnen dit gebied niet toegestaan	-
Luchtvaart	Luchthavenbesluit	Hoogtebeperkingen (funnels) en toetsingszones voor burgerradar (CNS)	-
Natura 2000	Wnb	Significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen	-
Natuurnetwerk Nederland	Omgevingsverordening Provincie Overijssel	Significante effecten op wezenlijke kenmerken en kernwaarden natuurgebied	-
Verbodsgebied Windenergie / Nationale Landschappen	Omgevingsverordening Provincie Overijssel	Het plaatsen van windturbines is binnen dit gebied niet toegestaan	-



Huidige situatie

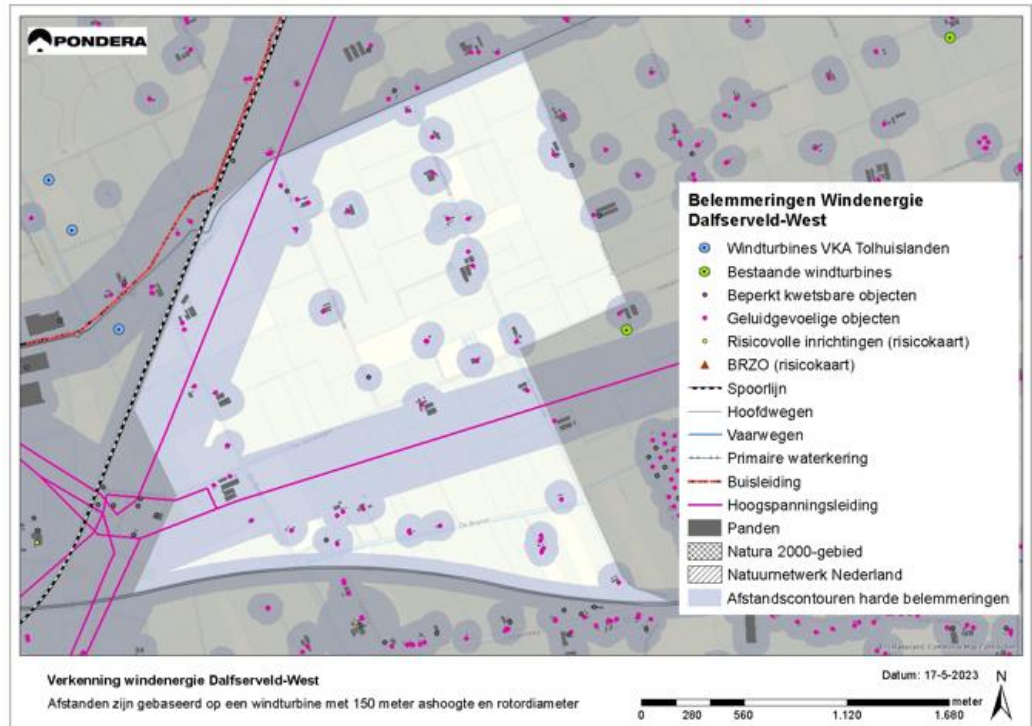
- Woningen en bebouwing
- Infrastructuur
- Bestaande en toekomstige windturbines





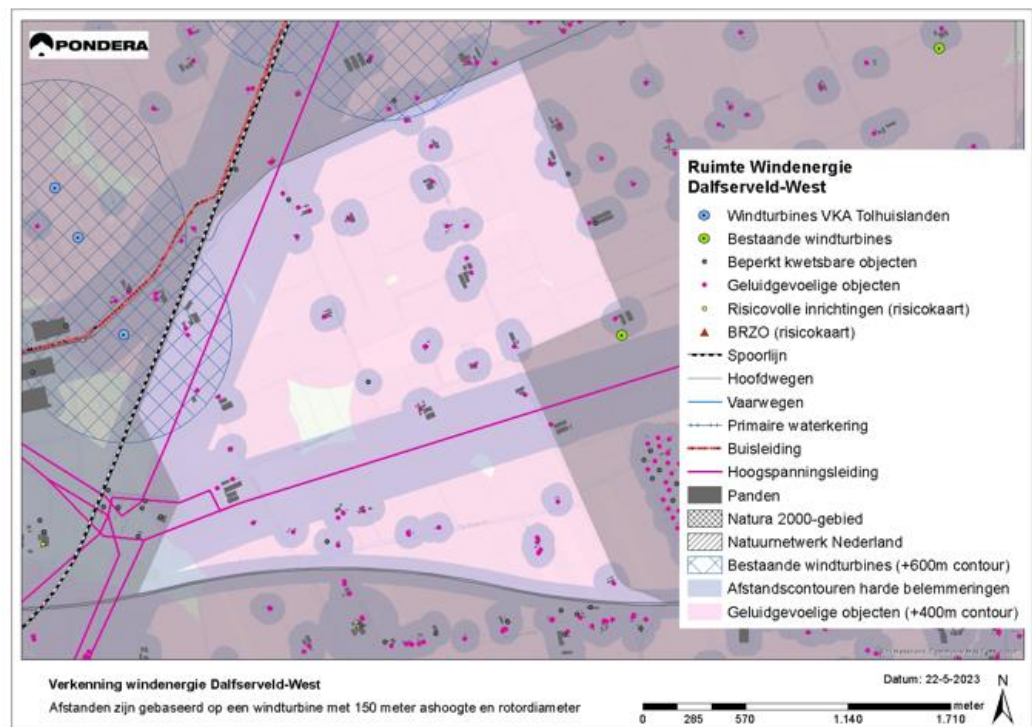
Huidige situatie
inclusief afstanden
windenergie

- Externe veiligheid
en infrastructuur



Huidige situatie
inclusief afstanden
windenergie

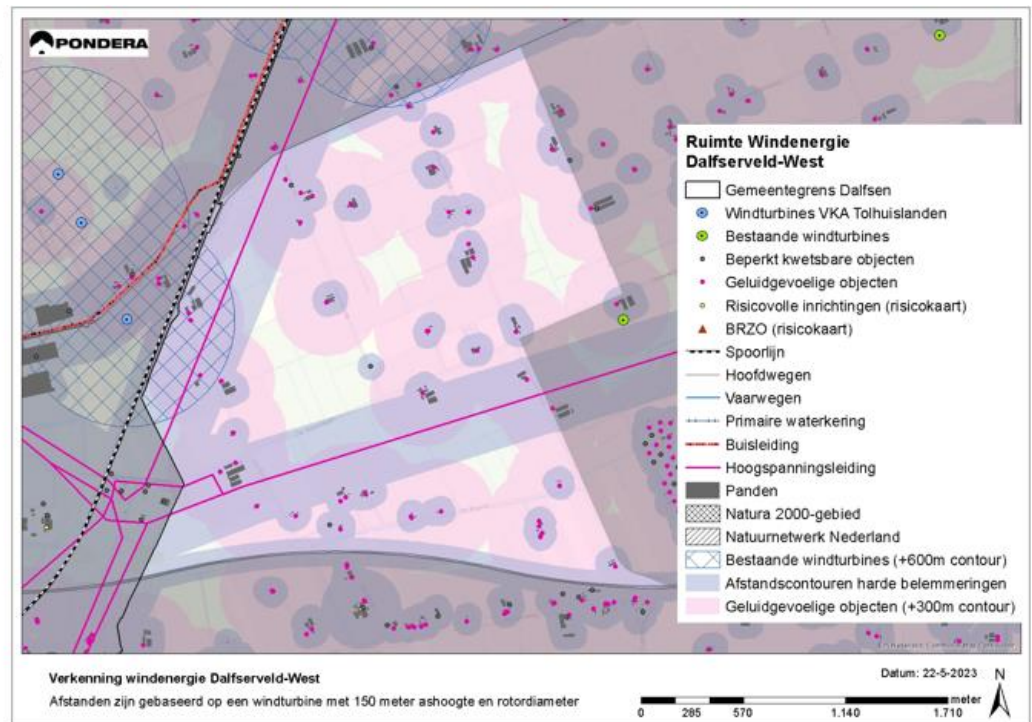
- 400 meter tot
woningen en overige
geluidgevoelige
objecten
- Externe veiligheid en
infrastructuur
- Bestaande en
toekomstige
windturbines





Huidige situatie
inclusief afstanden
windenergie

- 300 meter tot woningen en overige geluidgevoelige objecten
- Externe veiligheid en infrastructuur
- Bestaande en toekomstige windturbines





Bijlage 2: Presentatie SAOZ over nadeelcompensatie

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Even voorstellen...

- Mr. drs. C.M.L. (Kees) van der Lee
- Commercieel directeur van de Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken te Rotterdam
- Planschade, Nadeelcompensatie, Risicoanalyses, Beleidsadvisering, Consultancy

1

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Inleiding

- Nadeelcompensatie: schadevergoeding voor omwonenden of omliggende bedrijven door verlening omgevingsvergunning, in dit geval voor een windpark
- Wettelijke basis: artikel 15.1 Omgevingswet (vanaf 1 januari 2024)
- Procedure wettelijk geregeld; inhoudelijke beoordeling gebaseerd op rechtspraak

2



WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beleidskader

- Zoekgebied Dalfserveld West voor windenergie genoemd in beleidsstukken
- Beleidsstukken zelf zijn nog geen “schade-oorzaak”
- Schade kan pas geclaimd worden na verlening en onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning voor het project → ligt nog in de toekomst

3

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Indienen van aanvragen

- Mogelijkheid tot aanvragen nadeelcompensatie ontstaat pas als de omgevingsvergunning voor het project **onherroepelijk** is geworden;
- Geprocedeerd hebben tegen de omgevingsvergunning is géén vereiste voor recht op nadeelcompensatie;
- Aanvragen in te dienen bij de gemeente (college B&W) tot **5 jaar** na onherroepelijk worden omgevingsvergunning;
- Procedure geregeld in nadeelcompensatieverordening en Awb;
- Indieningsvereiste: betalen van een “drempelbedrag” (maximaal € 500,--). Bij toewijzing van de aanvraag komt het bedrag retour.

4



WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Nadeelcompensatieprocedure

- Nadeelcompensatieprocedure vanaf binnenkomst aanvraag:
 - bestuurlijk voortraject (zelf afdoen of adviseur inschakelen?)
 - procedure rondom werkwijze en termijnen adviseur niet geregeld in de nadeelcompensatieverordening → basisregels in Awb
- Besluitvorming door bevoegd orgaan binnen 6 maanden na ontvangst van de aanvraag, te verdagen met maximaal 6 maanden
- Bezwaar, beroep, hoger beroep (Algemene wet bestuursrecht).

5

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

- Gerechtigde-begrip (“eigenaar” of “exploitant” op de peildatum, zijnde de dag van het van kracht worden van de omgevingsvergunning);
- Vergelijking van de oude feitelijke situatie met de omgevingsvergunning;
- Taxatie;
- Vergoedbaarheid (voorzienbaarheid en anderszins verzekerd);
- Normaal maatschappelijk risico

6



WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

1. Gerechtigde-begrip → “eigenaar zijn op de peildatum”;

Géén gerechtigde indien:

- Verkocht en geleverd vóór peildatum
- Eigenaar geworden nà peildatum
- Geen eigenaar (maar bijvoorbeeld: huurder) van de woning

7

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

2. Vergelijking oude feitelijke situatie met omgevingsvergunning

- vergelijking tussen de oude feitelijke situatie en hetgeen vergund is
- als de omgevingsvergunning meer mogelijk maakt dan wat feitelijk wordt opgericht, is de omgevingsvergunning maatgevend (bijvoorbeeld: als er 3 windturbines vergund worden maar er maar 2 geplaatst worden, dan wordt toch de schade beoordeeld op basis van “3 windturbines”).

8



WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

Relevante schadefactoren bij windturbines:

- geluid
- (uit)zicht
- slagschaduw
- omgevingskarakteristiek
- veiligheid (PR contouren)

Niet relevant bij de beoordeling van planschade:

- gezondheidsaspecten
- emotionele aspecten / gevoelswaarde

9

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

3. Taxatie

- Schadetaxatie: gebaseerd op volledige in- en uitwendige opname, tenzij inwendige opname niet mogelijk is (anders dan bij de WOZ!!!);
- Eigen planologische bestemming van de woning is maatgevend voor de taxatie;
- Lagere WOZ-waarde is geen harde indicatie voor aanwezigheid schade (maar andersom is niet verlagen van WOZ-waarde geen harde indicatie voor afwezigheid van schade)

10



WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

4. Vergoedbaarheid

- Geen nadeelcompensatie vergoeding indien aanvrager bij aankoop op basis van openbaar bekend gemaakte overheidsinformatie kon weten dat het windpark er aan zat te komen;
- Uitzondering: windpark wordt eerst in het omgevingsplan opgenomen, daarna wordt de **woning** door de latere claimant gekocht en weer daarna wordt de omgevingsvergunning verleend;
- Geen nadeelcompensatie indien de planschade “anderszins verzekerd is”

11

WINDTURBINES EN NADEELCOMPENSATIE DALFSERVELD WEST



Beoordelingskader Nadeelcompensatie

5. Normaal Maatschappelijk Risico

- Aftrek wegens normaal maatschappelijk risico: vast forfait van 4% van de maatgevende waarde van het getroffen object;
- Forfaitaire aftrek niet van toepassing op inkomensschade → terugvallen op artikel 4:126 Awb

12



Bijlage 3: Handtekeningenactie tegen zonnevelden/windmolens

Tegen zonnevelden	Tegen windmolens	Handtekening	Adres
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
x	x		
x	x		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		



Tegen zonnevelden	Tegen windmolens	Handtekening	Adres
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		



Tegen zonnevelden	Tegen windmolens	Handtekening	Adres
X	X		
X	X		
	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		
X	X		

